

Puntjes op de i bij vruchtbaarheid

Het melkveebedrijf van de vof Keijsers in het Brabantse Leende was in juni 'studiebedrijf' voor de vruchtbaarheid. Een groep melkveehouders bekeek onder leiding van dierenarts Geert Opsomer, professor aan de faculteit Diergeneeskunde in Gent, waar het vruchtbaarheidsmanagement verbeterd kon worden. Vader Jan en zoon Johan Keijsers vertellen over het management op het gebied van vruchtbaarheid en de adviezen die zij kregen. De studiedag werd georganiseerd door Boerenbond Deurne.

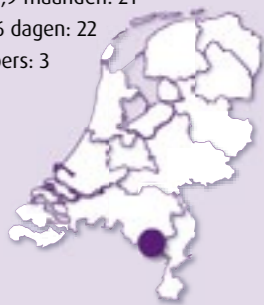
GEESJE ROTGERS

bedrijfsgegevens

FOTO: GEESJE ROTGERS

Op het melkveebedrijf van vof Keijsers in Leende worden 90 koeien gehouden, exclusief jongvee. Op het bedrijfsverzicht vruchtbaarheid vinden we de volgende kengetallen voor de koeien (laatste jaar):
Verwachte tussenkalftijd: 424 dagen.
% vaarzen > 27,9 maanden: 21
% koeien > 466 dagen: 22
Aantal verwerpers: 3

Vader Jan en zoon Johan Keijsers hebben er geen moeite mee om hun melkveebedrijf kritisch te laten bekijken door collega-melkveehouders. De groep veehouders en professor Geert Opsomer waren in juni dan ook van harte welkom op het bedrijf. Het bedrijf van de familie Keijsers vinden we in het Brabantse Leende; er worden 90 stuks melkvee (inclusief droogstaande koeien) gehouden en zo'n 60 stuks jongvee. Het melkquotum bedraagt 8,3 ton (4,62% vet en 3,52% eiwit). Zoon Johan en vader Jan zetten samen het werk rond. Vader is daarnaast veel op pad voor bestuurswerk. Voervoorzitter Willy Timmermans van Boerenbond Deurne koos dit bedrijf uit voor de studiedag, omdat deze veehouders open staan voor discussie over hun bedrijfsvoering. Verder lagen hier een aantal mooie punten voor discussie, zoals de relatief lange tussenkalftijd van circa 430 dagen.

Bedrijfshistorie

Vader Jan Keijsers vertelt over de geschiedenis van het familiebedrijf. Hij is de derde generatie op het bedrijf, zijn zoon de vierde. De boerderij werd midden jaren dertig gebouwd en aanvankelijk werden er runderen, varkens en kippen gehouden.

FOTO: GEESJE ROTGERS

Sinds drie jaar runnen Johan en zijn ouders het bedrijf. Op de 25 hectare grond bij het bedrijf worden mais (20 hectare) en gras verbouwd. Ook wordt nog zo'n 10 hectare grond van varkenshouders beteed. Het teveel aan rundveemest gaat naar een aspergeteler – deze teler wil uitsluitend rundermest vanwege de smaak van de asperges. De vof Keijsers volgt tot 2015 de strategie van bedrijfs optimalisatie, na 2015 wordt bepaald wat de strategie dan wordt. Voor de nabije toekomst zijn er geen groeiplannen. Jan Keijsers: "Onze huisvesting voor de koeien, het jongvee en de kalveren zijn nu goed op elkaar afgestemd." Ook de ligboxenstal van dertig jaar oud wordt niet vervangen. Wel komen er binnenkort nieuwe boxen in. Jan Keijsers: "Waarom zou je investeren in een stal die nog uitstekend voldoet en je er met 90 koeien een goede boterham mee kunt verdienen?"

Van papier naar computer

Aanvankelijk werden de vruchtbaarheidsgegevens op papier bijgehouden. Jan Keijsers: "Wij deden beiden een stuk van de administratie en hielden op werkljsten bij wat we moesten doen en gedaan hadden. Omdat ik regelmatig weg, waren we zo allebei op de hoogte van wat er gebeurde was. Maar erg handig werkte dat niet, soms was ik de weg kwijt in de administratie." Dat was de reden dat er een pda (zakcomputertje) werd aangeschaft en er gewerkt ging worden met het programma Vee-manager van fokkerijorganisatie CR Delta. Beide veehouders zijn zeer enthousiast over de automatisering van hun administratie. De geïnstalleerde vruchtbaarheidsmodule geeft Johan meteen zicht op wat er vandaag moet gebeuren. "Als je het ding aanzet, zie je direct de attentieoverzichten. Je ziet bijvoorbeeld meteen welke koe tochtig moet worden en welke dieren naar de close-upgroep moeten. Verder voeren

we alle behandelingen meteen in." Vanochtend zijn de koeien op drachtigheid gecontroleerd, vertelt Johan. En de bevindingen van de dierenarts zijn direct met de pda vastgelegd. Ook alle behandelingen met diergeneesmiddelen worden erin opgeslagen. "Het enige wat je daarna nog moet doen, is de pda koppelen aan de pc, zodat de gegevens worden overgeladen in je administratie." De automatisering van de vruchtbaarheid heeft de veehouders naar hun zeggen een nauwkeurig zicht op de cycli en de behandelingen van hun koeien opgeleverd. Voorwaarde is wel dat alle gegevens precies worden bijgehouden. "Die discipline is er op dit bedrijf zeker", bevestigt voeradviseur Willy Timmermans.

Meer licht, meer zicht

De vof Keijsers bracht nog een hele kleine wijziging aan in zijn management, met een groot resultaat: De lamp blijft 's avonds een paar uur langer aan. Jan Keijsers: "Aanvan-

kelijk knipten we tegen 11 uur 's avonds de lamp weer aan in de stal voor het doen van de laatste controleronde. Alle koeien kwamen dan wat in de beweging. We zagen op dat uur dus nooit een tochtige koe. Nu zorgt een tijdschakelaar ervoor dat het licht pas om 12.00 uur uitgaat. Tijdens onze avondronde vallen de tochtige dieren nu wél op. Als we op deze manier de tochtigheid van twee koeien minder missen, hebben we de extra elektriciteit van de lamp al weer terugverdiend!"

Eerder insemineren

Dierenarts professor Geert Opsomer van de faculteit Diergeneeskunde in Gent vond dat er op dit rundveebedrijf eerder begonnen kon worden met insemineren. De eerste inseminatie vond tot nu toe plaats op zo'n 100 tot 110 dagen na afkalven. De veehouders willen de koeien vooral voldoende tijd gunnen om zich goed te herstellen. Jan Keijsers vertelt aanvankelijk wel wat huiverig te zijn geweest voor het verkorten van de tijd tussen afkalven en eerste inseminatie. "Uit oogpunt van melkproductie verwachtte ik geen enkel probleem, maar wel uit oogpunt van vruchtbaarheid." Volgens Opsomer zal een koe niet tochtig worden als zij daar nog niet aan toe is. De natuur regelt zichzelf. Opsomer hanteert als interval afkalven – eerste inseminatie 55 tot 75 dagen; 85 procent van de koeien zou binnen 90 dagen geïnsemineerd moeten zijn. Volgens een berekening van Opsomer kost elke extra dag tussenkaltijd de veehouder 2 euro per koe, aan melk. Voor een bedrijf met 150 koeien

kost het structureel 'missen' van twee bronsten per koe 12.600 euro op jaarbasis. Johan Keijsers heeft op voorstel van Opsomer het inseminatietijdstip dichterbij gehaald naar 70 tot 90 dagen. "Een bijkomstig voordeel is dat de tochtigheid beter opvalt. Ik heb sterk de indruk dat een vijfde of zesde tochtigheid veel moeilijker te signaleren is. De koe laat de tochtigheid met het oplopen van de cyclus steeds slechter zien. Als de cyclus stilvalt moet je een hormoonbehandeling toepassen om die weer op gang te krijgen." Door bij een eerdere tochtigheid te insemineren, is het aantal hormoonbehandelingen afgenomen. "En daarmee het aantal attentiekoeien dat 'niet schoon' was bij eerste inseminatie. De hormoonbehandeling met een spiraal leidt eigenlijk altijd tot enige afscheiding van schedevuil", aldus de veehouder. Het is nog te vroeg om iets te kunnen zeggen over de gevolgen voor de vruchtbaarheid.

Koe 'maken' tijdens de droogstand

De veehouders kregen tijdens de studiemiddag ook het advies om de droogstaande dieren meer beweging te geven. De droogstaande koeien vreten, drinken en liggen op een beperkt aantal vierkante meters en komen weinig in de benen. Te weinig beweging kan leiden tot leververvetting doordat ze te weinig energie verbruiken. Nu gaan de droogstaande koeien dagelijks drie tot vier uur naar buiten voor de 'zwanerschapsgymnastiek'. "Koeien kunnen ook worden gedwongen tot bewegen door de waterbak ver van de voerplaats naar te

zetten. De waterbak kan zelfs buiten worden neergezet", suggereert Jan Keijsers.

Goed boeren is goed voeren

Volgens voerforlichter Willy Timmermans wordt bij vof Keijsers uiterst scherp en precies gevoerd. Het is niet voor niets dat het ureumgetal in de melk slechts 19,2 bedraagt (gemiddeld is dat 20 tot 30). Het ureumgetal is een graadmeter voor de stikstofbenutting van melkkoeien. Jan Keijsers: "Als de voeding niet klopt, zie je dat terug in het ureumgetal, maar ook in de gezondheid van de klauwen en bij het opstarten van de koeien na het afkalven." Klauwproblemen komen op het bedrijf dan ook nauwelijks voor.

Keijsers houdt bij het voeren zelfs rekening met de weersomstandigheden. Wanneer het regent, zoals nu, dan vreten de koeien iets minder gras buiten. Ook wordt nat gras als een iets ander product beschouwd dan droog gras. Het verschil wordt vervolgens met de bijvoeding in de stal gecompenseerd. Verder wordt heel precies omgegaan met het vullen van de voermengwagens. Als er 100 kilo te veel in de loader zit, gaat dat terug in de kuil en niet de voermengwagen in.

"Wij doen niets omdat een ander het ook doet", zegt Jan Keijsers. "Wij kijken naar de voor ons beste prijs-kwaliteitsverhouding", voegt zijn zoon Johan toe. "Wij willen de toekomst in met een goed draaiend en geautomatiseerd bedrijf dat door één man gerund kan worden." §

Johan Keijsers (rechts) met voerforlichter Willy Timmermans bij een kwalitatief uitmuntende partij Frans hooi.

Sinds een halfjaar gebruikt Johan een pda (zakcomputer) voor de attentiekoeien en het vastleggen van behandelingen.

